

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Pro eadem sententia Patres interpretes, & Scholastici reliqui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

causa: ira enim in indignatione eius, & vita in voluntate eius, ira igitur eius nostra iniquitas est meritum, vita vero nostra voluntas eius est donum: sicut enim Pater suscitavit mortuos, & vivificavit, eosdem autem vivificari vult, quos vult salvari: sic ergo, quos vult salvatos, quemadmodum, quos vult, vivificat: Nihil enim voluit, & non fecit, & c. 19. post med. ex 1. Corint. 4. Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere illuxit in cordibus nostris. Ostendit nullam adeo averseam, & adversam bono esse posse voluntatem, quam Deus, qui summè repugnans luci tenebris splendorem vocavit, & fecit, in bonum flectere nequeat: legatur etiam c. 28. & 29. in eandem scribens sententiam. Petrus Diacon. de Incarnat. & grat. Iesu Christi c. 7. & 8. sæpè uniuersum docet Deum potuisse omnes homines saluos de facto facere. Si voluisset, & id ipsum sæpius docet gl. toto c. 9. ad Rom. maxime versu. Quid adhuc queritur, ubi inquit. Talis erat unusquisque, qualens vult Deus esse. Anselm. & ipse, si quis alius Augustinianus doctrina, Commentar. epist. ad Rom. c. 9. ad id. Ante quam aliquid egressent boni, aut mali, &c. ait. Non enim dicit Apostolus electionem voluntatis humanae, vel naturae, compar enim esset in utroque mortis damnationisque conditio, sed electionem procul dubio gratia &c. Vbi non solum opera præsupposita ad Dei electionem excludit, sed & naturam, quæ in adversarium sententia supponenda est, non ex illis, quas adeo rebelles admittunt, ut eligi per gratiam nequeant.

CERTAMEN IV.

Pro eadem sententia Patres interpretes,
& Scholastici reliqui.

1. AD duo demum scripturæ loca frequentes in hanc sententiam Patres veniunt. Alter est compulsio, seu coactionis, quam Deus creatis voluntatibus etiam obstinatissimis posse facere, & fecisse quandoque (salua tamen earum libertate) dicitur Lucæ 14. Exi in vias & sepes, & compelle intrare ut impleatur domus mea. Et Exod. 11. Pharaonem ad dimittendum populum compulit, immò, ut miseræ servituti inhaerentem, & cunctabundum, ac recusantem Aegypto exire ipse compelleret. Adhuc una plaga tangam Pharaonem, & Aegyptum & post hæc dimittet vos, & exire compellet, & mille aliis frequentibus sacræ paginæ exemplis, quibus in oppositum propensissimis, etiam obstinato, voluntatibus, uti Pharaonis, & aliorum, nihilque minus volentibus, immo nihil magis de suo nolentibus eo Dei dispositiva voluntas, quo vult, siue internis inspirationibus, siue exteriorum malorum terroribus de facto deducit. Quin ita cum nobis omnibus agi orat Ecclesia Dominica 4. post Pentecost. illis verbis. Adde nostras, etiam rebelles, compelle propriis voluntatibus. De quo latè Ruiz. noster de proud. d. 7. per totam, in cuius tertia sect. egregiè expendit exempla Hieremias, qui c. 20. aiebat. factus est mihi sermo Domini in opprobrium, & in derisum tota die & dixi: non recordabor eius, nec loquar ultra in nomine illius, & factus est in corde meo quasi ignis exaltans, claususque in ossibus meis, & defeci, ferrè non sustinens, & Pauli 1. Corint. 9. Si euangeliz. aucto non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit, & Act. 17. Incitabatur spiritus eius in ipso (Paulo) videns idololatriæ deditam civitatem. Vtrumque adnotant ad Hierem. locum Theodor. Hoc (inquit) ipsum accidit Paulo, dum tacitus expectaret, & Hieron. Conceptus enim sermo divinus, nec ore prolatus ardet in pectore. Nec minus ad fidem à Iudaismo visione & voce illa Act. 9. Saul Saul quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. Compulsus Paulus fuit, quam conuersus ad Euangelizandum compellebatur: cum autem eis, similibusque Dei inspirationibus, & terroribus vehementibus, quibus sæpè ad id, quod vult, compellere, & necessitate quodammodo voluntatibus nostris afferre dicitur, nullatenus absoluta eis, & antecedens ne-

cessitas libertati earum adversa inducitur. Scire enim Bernard. de grat. & lib. arbit. longè à medio. Quamvis compellere vel trahere videatur ad salutem benignus pater, qui omnes vult saluos fieri, nullam tamen in hac salute dignum, quem ante non probaverit voluntarium. Cuius eam rationem dedit: Cum terret, aut percutit, ut faciat voluntarios, non ut salvet inuitos: quatenus dum de malo mutat in bonum, transferat, non auferat libertatem.

2. Compulsio ergo nomine, & vehemens inclinatio voluntatis in id, quod Deus vult, & coniunctio de facto sic inclinatur voluntatis cum illo, quod de se obliuiscitur, sic auerfabatur, ac proinde subsequens, seu consequens eius necessitas ostenditur. Cum autem ea compulsio non solum obstinatissimis, & omnium durissimis, Pharaonis, Hieremias, & Paulo, & aliis fuerit indicata, sed omnigena sortis, & conditionis hominibus ad nuptiarum cenam Luc. 14. vocatis, manifestè conuincitur eiuſmodi vimque, salua eius libertate, voluntatem realem quamvis, et obstinatissimam, & durissimam cum consensu, quem ipse velit, infallibiliter coniungat Deo minime debere: ac subinde nullam adhuc possibilis, esse diuine prædeterminationis incapacem. Præclarus in huiusmodi compulsionis diuina perditissimarum voluntatum explicanda sententia Bonavent. in 2. d. 2. p. 2. a. v. n. q. 5. corpore sic statuit. Tunc autem voluntas mutatur, quando ipsa volens vnam, per se virtute affectio immittitur ei ad contrariam, & de se volens sic nolens: ita quod una affectio expellitur, & contraria inducitur: sicut patet, cum Deus de amatore temporali, facit temporali contemptorem, & hoc dicitur esse qualem compulso & ratio diuina. Legendi super ea compulsionis sunt ad eum locum Theophylact. & Euthym. Titus Bostrensis. 1. Bibliot. Cassian. collat. 13. Chrysostomus c. 18. ante med. Origen. in 2. p. c. Numerorum homin. 20. col. penult. gloss. ordin. ubi ad id Rom. 9. ut ostenderet diuinis gloriæ suæ, ait. Notandum: quod quibidam nec gratiam appetunt, cum aliis inferat eam quasi coactis. Eandem demum diuinæ inspirationis vim, & efficaciam in quocunque aurissimos cum effectu coniunctam obtineant Cyrill. 6. in Ioan. c. 12. sub initium in illo Ministrorum ad Pontificis responso Ioan. 7. nunquam sic locutus est homo, ita illi ponderans. Verba eius animos rigore suo penetrant, firmitas intima cordis: & vel inuitos ad alia de eorumque pertrahunt.

3. Alter scripturæ locus ad quem Patres frequentius nostram sententiam trahunt est Proverb. 8. Preparatur voluntas à Domino: & c. 2. 1. init. Dirigit corda diuinum seu preparat corda Dominus (ut ex 70. legunt Theodot. annotationibus ad eorum versionem) scilicet, quod non rebellis cordi gratia sua inuicem prestat tantum, sed nouam quodam inclinationem in bonum, patet operari, ut creati in operibus bonis à Deo proinde dicantur à Paulo supra ponderato. Audi de hac præparatio, & præuentione voluntatis creatæ per Dei gratiam Gelatium Papam tom. de anathem. vinculo post med. Non per ipsorum propriam emendationem, suoque intellectum, vel mentis sueque virtute, vel possibilitate conuersi sunt, & saluatur, sed per gratiam Dei sanati sunt ut conuerterentur. At si molliorem voluntatem, quam in illa rebellissima aduersariorum creatura Dei gratia, ut creaturas conuerteret earum virtutem, & possibilitatem expectaret, suo intellectu, virtute, & possibilitate, qui conuerterentur, conuerterentur. Concil. Arausican. 2. Can. 23. Quando homines ita faciunt, quod volunt, ut diuina seruamus voluntas: quamvis volentes agant quod volunt, & illam tamen voluntas est, à quo preparatur, & obicit, quod volunt. Gregor. lib. 11. Moral. cap. 5. post med. Sicut nemo digni largitati vocantur, ita, &c. obfisteret autem rebellis illa vestra creatura, cap. 6. post init. Si Sancti Spiritus gratia superno munere iuxta vocem prædicantis infundatur, statim terra subuertitur, quia peccatrici mentis duritia ab immobilitate sua obliuione permutatur. Nihil ergo ab immobilitate sua obliuione permutatur. Nihil ergo Dei potentia illa immobilitas, & obliuio creaturæ illius potest efficere, quominus mutari à Deo per illum absoluitur queat. Cyrill. 11. in Ioan. c. 21. ad id Ioan. 7. Cum essem cum eis ego seruabam eos: & nemo ex eis perit nisi, &c. hæc ait. Quod seruare potest, quis vult, longe à natura creaturarum abest. Non abest autem longè à natura creaturarum, si minor earum molliorque natura,

natura, quam vestra illius attendenda sit, ut Deus creaturam saluaret, & servare valeat.

4. Nyssen. orat. 5. in Cant. post. in ita. ad id, *Surge veni, exclaimat. O vim mandati huius! Responde Deo vox est, vox potestatis: quemadmodum in Psalmorum libro dicitur: Ecce dabit vocem suam: quia vox potestatis est, ipse dixit & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt. En etiam modo prolatis adiacentem verbis hinc, surge ac veni, max. è mandato sit opus ipsum: simul enim, atque vim, potestatemque sermonis illa recepit, exurgit, atque assistit ei. Cyprian. epist. 3. ad Cornel. alias 55. vers. med. Plantationem plantatam à Deo Patre non esse quos videamus, non frumenti stabilitate solidari: sed tanquam paleas dissipantis inimici spiritum ventilari. De quibus Ioan. in epistola sua (prima scilicet cap. 2.) dixit: ex nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis. Plantata vero à Deo non erat. ne, qui sic plantati, vt tandem deficerent ex nobis, id est electis non erant, atque à Deo exierunt, nec permanserunt, quia non erant secundum propositum, & prædestinationem voluntatis diuinæ, vt ait August. de bono perseverantia c. 8. fine: ac sæpius, pluresque alij Patres apud Rulz nostrum cit. d. 6. de proud. sect. 3. & 4. Cum autem ea vnica, & totalis ratio, cur deficiant à Patribus assignetur: immò, & cur possint deficere, voluntatis creatæ diuities procul dubio ab eisdem rejiciuntur, vt ob eam Dei propositum prauallere nequeat. Eadem doctrina communiter traditur à Patribus ad ea scripturæ loca, in quibus vocatio efficax ad Dei dona fortis nomine explicatur, vt Matthia. ad Apostolum Act. 1. *Cecidit fors super Matthiam, & ad fidem, virtutem, & salutem Psalm. 15. Fanes (id est fortes, vt Augustinus ibi) ceciderunt mihi in præliis. Chalda. Sortis ceciderunt mihi in dilectione, & sequenti versu fortis eius materiam explicans ait. Tu es, qui restitues hereditatem meam mihi: benedixit enim dominum qui tribuit mihi intellectum; & Psalm. 30. in manibus suis fortes mea, vt salus, & æterna hereditas non casu & fortuna, sed Dei voluntate, & arbitrio, tam ipsi, quam electis reliquis obtingit dicat, vt Eccles. 17. destinasti illis sortem venientis, idcirco in veteri lege Dei voluntas fortibus explorabatur. Iosue 18. 19. vide Prouerb. 16. *Sortes mittuntur in finem, sed à Domino temperantur. Indèque in æona Christi lege, vt Act. 1. Et dederunt eis sortes: iuxta quam vocis acceptionem Paulus ad Ephes. 1. In quo, & nos forte vocati sumus, prædestinati secundum propositum voluntatis eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Et ad Coloss. Qui digno: nos fecit in partem sortis sanctorum. Et Petrus Simoni Mago Act. 3. Non est tibi pars neque sortis in fide hæc. & c. 26. *Præceptant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos.****

5. Hinc fors apud Patres pro prædestinatione diuinæ viupatur. Hieronym. Commentar. Prouerb. vulgo Be. de attributo, ad cap. 18. fin. *Sortis, inquit, est occultus, & incomprehensibilis prædestinatio ex diuina regula procedens: quæ inter potentes (hoc est electos) dum singulis propria assignat, adiudicat. Consonat Ambros. lib. 4. epist. 16. ad Irenæum longè ab initio, & Prosper epistol. ad Rufin. circa med. ad locum recitatum ex 1. ad Coloss. ciebat. Hoc tanto, & tam ineffabili dono nemo inuentus est dignus: sed quicumque electus est à Deo factus est dignus. Et Augustinus ad locum Psalmi 30. *Sortes dixit, (quantum ego existimo) gratiam, quæ saluari sumus: quare fors nomine appellat gratiam Dei: quia in sorte non est electio, sed voluntas Dei. Nam ubi dicitur ipse factus esse non factis, merita considerantur, & ubi merita considerantur electio est, non fors. Quando autem Deus nulla merita nostra venient sorte voluntatis suæ nos saluos facit, quia voluit, non quia digni fuimus. Hac est fors. Porro hæc, & alia plura è sortis nomine, quo Dei prædestinatio in scriptura significatur, eo præsertim fine dicta à Patribus sunt, vt merita nostra, siue naturæ vitibus Dei electioni, & prædestinationi præiungat, aut Semipelagiani asserant: proflus rejicerent: verum & incapacitatem creaturæ, vt à Deo prædestinetur confutaret: siquidem non omnino liberum, & in potestate Dei absolutè erit hanc creaturam præ incapaci illa prædestinare, cum hanc prædestinari repugnet: quare nec sortem illi præ hac destinatione. Confirmatur: quia in hac sententia, nisi non absolutis demeritis, ac propriè demeritis conditionis ra-**

men, hæc incapax prædestinationis creaturæ, seu capaci alia discernit: atque à prædestinationis sorte excludit, vt arguunt Dominici: quibus, nisi ex capacitate prædestinationis, & sortis creaturæ omnis rationalis, satisfieri nequit. Tertiò: quia fors hæc in manu Dei, seu benedictio Dei tota est: ac proinde ad eas omnes creaturas rationales extenditur, ad quas Dei extenditur potestas & voluntas: atque harum quævis ad omnes possibili creaturas rationales extenditur, ne curta, limitata, Deoque indigna sit: ergo omnibus hinc potest euenire, Quarto: quia huic forti existentes omnes creaturæ rationales, suo quæque tempore, subiacent: ergo, & possibiles: nullo quippe titulo potiori, aliæ aliis possunt subiaceret: dies carthæque nos deficerent (vt de August. dicebam) Patrum ad rem hanc testimonia recitantes, sed data sufficiant.

6. Ex Scholasticis Deum quamvis rationalem creaturam nulla excepta, etiam obstinatissima, convertere, & prædestinare posse, quia vlla sit, respectu cuius medium, aliquod saltem, quo de facto conuertatur, & saluetur Dei potentia, & voluntati non subit docent Alexand. 2. part. quæst. 74. m. 7. & 3. p. q. 70. m. 4. S. Bonaventura recitatus n. 8. S. Thom. in cap. 9. ad Rom. ad id. *An non habet potestatem singulus, &c.* in c. 11. ad id. S. c. ergo, & in hoc tempore reliquæ secundum electionem gratia salua facta sunt, 1. p. q. 111. art. 1. corp. in definit quare & vniuersum ait. *Solus Deus efficaciter potest mouere voluntatem creaturæ, & q. 2. art. 5. & 1. 2. quæst. 112. art. 2. ad 2. quæst. 113. art. 7. corp. & de veritate quæst. 2. art. 8. corp. & ad arg. art. 9. corp. & fin. solutionis argumentor. præclarissimè vero quæst. 6. de veritate art. 3. corp. post med. ubi exemplo perpetuitatis specierum constantis, cum indiuiduorum cuiusque corruptibilitate, quia ex diuina providentia loco deficientis alterum speciei eiusdem perpetuo succedit, certitudinem, & infallibilitatem diuinæ prædestinationis cum creatæ voluntatis contingentia, & potestate deficienti ita conciliat. Hoc modo est in prædestinatione: liberum enim arbitrium deficere potest à salute: tamen in eo quem Deus prædestinat, tot alia adminicula preparat, quod, vel non cadat, vel si cadat, quod resurgat: sicut exhortationem, & suffragia orationum, donum gratiæ, & alia huiusmodi. Quibus ad cumulum auxiliorum, & iuuaminum creatæ voluntatis, quem Deus in sua continet omnipotentia, apertè recurrit. Eius hac in re sententiam (etsi ex eis Recentiores, non eius sed diuersis, vt dixi certam, & aduersis principiis) Dominici omnes sectantur. Egidius in 2. d. 23. quæst. 1. art. 3. ad argum. dubij lateralis §. *Aduertendum.* Argent. quæst. vn. art. 4. med. Richardus art. 4. q. 2. corp. & ad argum. Item in 1. d. 40. 2. q. 3. d. 47. art. vn. q. 1. corp. & ad 2. S. Antonin. 1. part. tit. 4. cap. 2. §. 9. Conrad. 1. 2. q. 36. a. vlt. corp. fine. Supponit Okam in 1. d. 41. q. vn. post med. ubi etiam Gabriel art. 1. concl. 1. & in terminis idem Gabriel cit. d. 23. q. vn. a. 3. dub. 1. propos. 2. Nicolaus de Orbellis ea d. fi. Maior in 1. d. 1. q. vn. circa finem Richard. 1. ap. 2. 7. contra Lutherum valde ante med. p. 301. & proprius ad med. p. 812. med. Dicedo de redemptione generis humani tract. 2. part. 1. confid. 1. fin. & 1. de grat. & lib. arbitrii, ac sæpius vtrouque. Adde sacros omnes interpretes ad citata scripturæ loca. *Cor Regis in manu Domini: & compelle eos intrare.* Cuius compulsionis vim his apprimè explicuit Abulenensis Iosue 11. q. 81. circa med. *Interdum gratia pulsatus ita fortis, vt homines velut inuitos extrahat: & tunc quicumque pulsatus ab illa mouebitur.* Quod statim exemplo adhibito sic illustrat, & confirmat. *Quemadmodum amatores interdum ita vehementer incitantur amore, vt magis furere quam amare videantur.* Et qu. 82. docet etiam obduratos homines eiusmodi gratia infallibiliter ad bonum rapiendos: similiter ad hæc, & cetera recitata scripturæ loca commentatores reliqui loquuntur: quorum verba transcribere prolixum esset & otiosum. Constat ergo auxilia efficacit (in quocumque eorum efficacit consistat) respectu omnium, & singularum rationalium creaturarum, etiam possibilibus; Deo non deesse: quare eas omnes, & singulas diuinæ prædestinationis esse capaces; ita esse Patribus, & Doctoribus, tam expostitiuis, quam Scholasticis communem, vt ab ea absque singularitatis, vt minimum, nota recessus non liceat: maxime cum oppositè asserende nulla ab eius Patronis, quæ Patres, & Doctores lateat ratio*

